

“Подросток”

О ПОДРОСТКАХ

Информационно-правовой вклад для взрослых о проблемах детей Выпуск №7

Подготовлен Благотворительным Фондом «Подросток» совместно с кафедрой социальной педагогики и социальной работы Луганского национального педагогического университета им. Тараса Шевченко и Центром социальных служб для молодежи Ленинского районного в г. Луганске совета и издается при поддержке Посольства Королевства Нидерландов в Украине

СОЦИАЛЬНО - ПРАВОВАЯ ЗАЩИТА ДЕТЕЙ И МОЛОДЕЖИ

Под социальной политикой можно понимать законодательное установление и обеспечение исполнения социальных обязательств государства, совокупность которых призвана гарантировать конституционно закрепленные социальные права граждан и их реализацию в законодательно установленных направлениях, сферах и областях.

Т.о. социальная политика в отношении детей и молодежи предполагает:

- правительственные учреждения должны уделять первоочередное внимание планам и программам для молодежи и предоставлять соответствующий объем финансовых средств, услуги, помещения и персонал для обеспече-

ния надлежащего медицинского обслуживания, охраны психического здоровья, питания, жилья и оказания других соответствующих услуг, в том числе в области предупреждения злоупотребления наркотиками и алкоголем и лечения, обеспечивая, чтобы молодежь получала выделяемые на эти цели средства и использовала их в своих интересах.

- Помещение молодых лиц в воспитательно-исправительные учреждения следует осуществлять в

е) когда поведение ребенка или подростка создало серьезную физическую или психологическую угрозу для него, а родители, организации, сам несовершеннолетний, а также общинные службы, базирующиеся вне места его жительства, не могут устранить эту угрозу, не прибегая к помещению в воспитательно-исправительное учреждение.

- Правительственные учреждения долж-

СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА

качестве крайней меры и на минимально необходимый срок, причем первостепенное значение имеют интересы подростка. Следует строго определять критерии, разрешающие официальное вмешательство такого типа, и ограничить их следующими ситуациями:

- а) когда ребенку или подростку нанесен физический ущерб в результате намеренных действий родителей или опекунов;
- б) когда ребенок или подросток явился объектом сексуальных, физических или моральных злоупотреблений со стороны родителей или опекунов;
- в) когда ребенок или подросток оставлен без внимания, брошен или эксплуатируется родителями или опекунами;
- д) когда ребенку или подростку в результате действий родителей или опекуна грозит опасность физического или морального характера;

дежи возможность либо продолжить очное обучение за счет государства, когда родители или опекуны не способны содержать молодых людей, либо получить трудовые навыки.

- Планирование и разработку программ предупреждения преступности среди молодежи следует осуществлять на основе надежных научных исследований и периодически подвергать контролю, оценке и корректировке.

- Среди специалистов и общественности в целом следует распространять научную информацию о том, какого рода поведение или ситуация могут привести к физической или психологической виктимизации молодых людей, нанесению им ущерба, а также к их эксплуатации.

- В целом участие во всех планах и программах должно носить добровольный характер. Молодежь

сама должна участвовать в составлении, разработке и осуществлении таких программ.

- Правительствам следует приступить или продолжить исследование, развитие и осуществление политики, мер и стратегий в рамках системы уголовного правосудия и вне их в целях предупреждения насилия в семье в отношении молодых людей и затрагивающего их и обеспечить справедливое обращение с жертвами этого насилия в семье.

Из руководящих принципов для предупреждения преступности среди несовершеннолетних (Эр - рийские руководящие принципы)

Підліток III тисячоліття

Протягом всієї історії людства певна група людей негативно ставилася до підрастаючого покоління. Що приходило на думку, коли ви думаєте про підлітків? Що вони невиховані, галасливі, безвідповідальні, невдячні, ледачі. А може, вони творчі, ініціативні, розуміючі, чуйні, здатні підтримати? Один з цих двох варіантів, звичайно, хтось вважає точним описом підлітка. Чим же зумовлюється сприйняття підлітків? Насправді суспільна думка формується визначеними стереотипами.

Очевидно, що на ставлення до підрастаючого покоління впливають соціокультурні, політичні, економічні та ідеологічні фактори, а також стереотипи, що нав'язуються засобами масової інформації. Однак, як і дорослі, підлітки вирізняються характером і поведінкою. Вони, з одного боку, надзвичайно зосереджені на собі, а з іншого - здатні і на вражаючий прояв альтруїзму; їхня увага так само легко перестрибує з предмета на предмет, як метелик перелітає з квітки на квітку, однак вони можуть сидіти тривалий час, зосередившись на тому, що для них справді цікаво. Підлітки іноді здаються байдужими і неуважними до інших, але, коли ви найменше цього очікуєте, вони можуть показати свою любов і готовність допомогти. У цій непередбачуваності, у цьому киданні з однієї крайності до другої виражається підлітковий період.

Життєві цикли і вікові кризи

Сутність вікових криз підкріплюється відомою законом переходу кількості в якість. Зміни поступово відбуваються в психічних і особистісних утвореннях, породжують нову якість, причому цей перехід може мати різкий, стрибкоподібний характер. Наприклад, дитина, яка важко вимовляє навіть окремі слова, «раптово» починає говорити. Проблема перехідного періоду підлітка полягає в тому, що він уже не хоче бути дитиною, але ще не може бути дорослим в очах дорослих та у своїх власних. Саме це головне протиріччя підліткового періоду розвитку приводить до типових труднощів, що виникають. Насамперед, це проблеми стосунків з дорослими, не-

Криза підліткового періоду

адекватні вчинки аж до девіантної поведінки, спрямованої на підтвердження своєї дорослості.

Якщо взяти періоди, що типово вирізняються, - дитинство, юність, то основні труднощі дитинства - несамостійність, залежність від дорослих; юності - протиріччя між потребою в дорослості, самовизначення і відсутністю можливості в її задоволенні. Оскільки кожному періоду властиві свої протиріччя, то залежно від результату їх розв'язання формуються якості особистості, властивості, особливості характеру. Для дитячої стадії життя людини (від народження до року) важливе формування почуття довіри до цього світу, переконаності у його значущості й надійності, яке формується завдяки турботі матері. У випадку негативного вирішення виникають первинна недовіра, страх, підозрілість, тривога за благополуччя.

На стадії від 1 до 3 років криза пов'язана з потребою в самостійності, почутті автономії, феноменом "Я САМ".

Від 3 до 6 років - особливо актуальні ініціативність, активність.

У 8-12 років проявляються почуття працьовитості на протиположності некомпетентності, несамостійності.

Підлітковий вік поділяється на періоди: 12-14 років - молодший підлітковий вік; 15-18 років - юнацький вік. Для підліткового віку характерні самовизначення, формування цілісного і цінного "Я".

Стадія ранньої зрілості - 20-25 років. Проблема - пошук свого місця в міжособистісних стосунках між полюсами інтимності - ізоляції. З появою у людини такої важливої якості, як любов, проявляється взаємна турбота, повага і відповідальність за інших.

Крім цього, у підлітковому віці на біологічному рівні йде глобальна перебудова організму. Це період бурхливого і нерівномірного росту: процес розвитку й окостеніння кісткового апарату відбувається швидше, ніж м'язовий розвиток організму.

Невідповідність, нерівномірність у розвитку серцевого м'яза і судин. Посилена діяльність залоз внутрішньої секреції при-

зводить до тимчасових розладів кровообігу, підвищеного артеріального тиску, наявності серцевої діяльності, підвищеного збудження. Усі ці фактори позначаються на підвищенні дратівливості, швидкій стомлюваності, запамороченні, серцебитті. Центральним фактором є статево дозрівання, що також впливає на роботу внутрішніх органів. З'являються статевий потяг (часто неусвідомлюваний) і пов'язані з ним нові переживання, фантазії, думки. У соціальному плані підліток залишається школярем, але з 4-го по 8-9 класи спостерігається мотиваційний вакуум, тобто старі мотиви молодшого школяра зруйновані, а нових, заснованих на професійному інтересі, ще немає. Навчальна діяльність забирала велику частину доби, продовжує носити індивідуальний характер.

Вона не узгоджується з потребою, що підсилилася, у спілкуванні з однолітками. Із цього випливає багато проблем соціального плану, з утворення неформальних колективів, девіантної і деліквентної поведінки.

Якщо і кількісні зміни відбуваються в інтелектуальній сфері, тобто з'являється здатність виконувати недоступні раніше розумові операції. Розвиток інтелектуальної сфери впливає на розвиток інших сторін психіки дитини. Відбувається переплетіння схильності до міркування та особливої емоційності, вразливості. Поєднання рис "розумового" і "художнього" типу дитини характеризує неповторну своєрідність віку і є запорукою різностороннього подальшого розвитку.

Якщо в молодшому підлітковому віці найбільш інтенсивні зміни відбуваються у фізичному розвитку, то в старшому підлітковому і юнацькому віці найбільш високими темпами розвивається особистість дитини. Підліток знаходиться під впливом двох суперечливих тенденцій. Одна з них - це встановлення тісніших міжособистісних контактів, підсилення орієнтації на групу, а інша - зростає самостійність, ускладнюється внутрішня світ, формуються особистісні властивості.

Взято з книги "Підліток на порозі III тисячоліття"

Тришки статистики

Викладені нижче результати соціального дослідження Державного інституту проблем сім'ї та молоді доводять, що світ підлітків є більш складним та проблемним, ніж це уявляють дорослі. Тому погані настрої, зниження успішності в навчанні, погіршення самопочуття дитини вимагає і від батьків, і від вчителів, і від шкільних психологів, і від соціальних працівників ретельного вивчення стану соціального оточення та стосунків з його представниками.

Стосунки батьків та дітей з огляду на підлітків є досить далекими від гармонійних та бажанних:

- Елементи авторитарного стилю вихо-

вання дітей з боку обох або одного з батьків притаманні 40% українських сімей.

□ Покарання як метод виховання використовують 40% батьківських сімей, причому досить часто не пояснюють причини покарання.

□ Декларативний, репресивний стиль виховання підлітків у старшому віці є одним з чинників протестної поведінки, дискомфорту у стосунках з батьками.

□ Не менше чверть батьків дотримуються відстороненого стилю виховання, що на практиці означає байдужу до дитини поведінку.

□ З віком стає справжньою трагедією для підлітків, коли виявляється, що очікування батьків та реальна поведінка дітей

суттєво різняться.

□ Два третини підлітків відповіли, що мати допомагає настільки, наскільки це їм потрібно. З таким твердженням щодо батьків погодилися 51% 11-12-річних та 41% 15-16-річних.

□ Батьки вважають (71% матерів та 64% батьків), що вони підтримують самостійність дітей у прийнятті рішень значно частіше, ніж із цим погоджуються діти. На це вказали 34% дітей.

□ Батьки більш упевнені, що вони розуміють своїх дітей (68-78%), ніж із цим погоджуються діти (33% щодо батька).

□ 28% школярів вважають себе нещасливими, причому 10% з них - зовсім нещасливими.

Основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг /витяг з Закону України «Про соціальні послуги»/

Волонтер - фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер;

реабілітація - система медичних, професійних, соціальних заходів, спрямованих на надання особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, допомоги у відновленні ними порушених функцій організму, компенсації обмежень життєдіяльності та підтриманні оптимального фізичного, інтелектуального, психічного, соціального рівня та якості для досягнення соціальної і матеріальної незалежності, соціально - професійної адаптації та інтеграції в суспільство;

тимчасовий притулок для неповнолітніх (до 90 днів) - організація тимчасового проживання, виховання, утримання безпритульних дітей, дітей, позбавлених батьківського піклування, які зазнали жорстокості, насильства або з інших причин потребують соціального захисту;

складні життєві обставини - обставини, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, наслідки яких вона не може подолати самостійно (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку із старістю або станом здоров'я, самотність, сирітство, безпритульність, відсутність житла або роботи, насильство, зневажливе ставлення та негативні стосунки в сім'ї, малозабезпеченість, психологічний чи психічний розлад, стихійне лихо, катастрофа тощо);

соціальні послуги - комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших закладів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя;

соціальний працівник - професійно підготовлений фахівець, що має необхідну кваліфікацію у сфері соціальної роботи і надає соціальні послуги;

соціальне обслуговування - система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності;

соціальні служби - підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і господарювання, а також громадяни, що надають со-

ціальні послуги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги;

суб'єкти, що надають соціальні послуги - державні та комунальні спеціалізовані підприємства, установи та заклади соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування (далі - державні та комунальні суб'єкти), юридичні особи, створені відповідно до законодавства, які не мають на меті отримання прибутку (далі - недержавні суб'єкти), фізичні особи.

Основними засадами надання соціальних послуг є:

- сприяння особам, що перебувають у складних життєвих обставинах, які вони не в змозі подолати за допомогою наявних засобів і можливостей;
- попередження виникнення складних життєвих обставин;
- створення умов для самостійного розв'язання життєвих проблем, що виникають.

Надання соціальних послуг ґрунтується на принципах:

- адресності та індивідуального підходу;
- доступності та відкритості;
- добровільності вибору отримання чи відмови від надання соціальних послуг;
- гуманності;
- комплексності;
- максимальної ефективності використання бюджетних та позабюджетних коштів суб'єктами, що надають соціальні послуги;
- законності;
- соціальної справедливості;
- забезпечення конфіденційності суб'єктами, які надають послуги, дотримання ними стандартів якості, відповідальності за дотримання етичних і правових норм.

Соціальне обслуговування здійснюється шляхом надання соціальних послуг:

- за місцем проживання особи (вдома);
- у стаціонарних інтернатних установах та закладах;
- у реабілітаційних установах та закладах;
- в установах та закладах денного перебування;
- в установах та закладах тимчасового або постійного перебування;
- у територіальних центрах соціального обслуговування;
- в інших закладах соціальної підтримки (догляду).

Відповідно до Закону «Про соціальні послуги» можуть надаватися такі види соціальних послуг:

психологічні - надання консультацій з питань психічного здоров'я та поліпшення взаємин з оточуючим соціальним середовищем, застосування психодіагностики, спрямованої на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості, з метою її психологічної корекції або психологічної реабілітації, надання методичних порад;

соціально-педагогічні - виявлення та сприяння розвитку різноманітних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, організація індивідуального навчального, виховного та корекційного процесів, дозвілля, спортивного - оздоровчої, технічної та художньої діяльності тощо, а також залучення до роботи різноманітних закладів, громадських організацій, заінтересованих осіб;

соціально-економічні - задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової

допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій;

юридичні - надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, адвокатська допомога, захист прав та інтересів особи тощо);

з працевлаштування - пошук роботи, яка підходить, сприяння у працевлаштуванні та соціально супроводженні працевлаштованої особи;

з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями - комплекс медичних, психологічних, інформаційних заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для реалізації права на професійну орієнтацію та підготовку, освіту, зайнятність;

інформаційні - надання інформації, необхідної для вирішення складної життєвої ситуації (довідкові послуги); розповсюдження просвітницьких та культурно-освітніх знань (просвітницькі послуги); поширення об'єктивної інформації про соціальні проблеми та види соціальних послуг, формування певних уявлень і ставлення суспільства до соціальних проблем (рекламно-пропагандистські послуги); інші соціальні послуги.

Суб'єкти, що надають соціальні послуги, можуть їх надавати в інших формах, не передбачених цією статтею, але визначених Кабінетом міністрів України в перелік платних соціальних послуг.

Суб'єкти, що надають соціальні послуги, на договірних засадах можуть залучати для виконання цієї роботи інші підприємства, установи, організації, фізичних осіб, зокрема волонтерів. Соціальні послуги можуть надаватися як за плату, так і безоплатно /ст.7 Закону Украї-

ни „Про соціальні послуги“./

Безоплатні соціальні послуги можуть надаватися дітям та молоді, які знаходяться у складній життєвій ситуації у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у сім'ї.

Для отримання соціальних послуг особа, яка їх потребує (опікун чи піклувальник, органи опіки та піклування), має звернутися з письмовою заявою до місцевого органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, або до відповідного суб'єкта, що їх надає.

Соціальне інспектування - система заходів, спрямованих на спостереження, аналіз, експертизу і контроль за умовами життєдіяльності, моральним, психічним і фізичним станом дітей і молоді і забезпеченням захисту їхніх прав, воль і законних інтересів.

За результатами соціального інспектування центри соціальних

служб для молоді мають право:

- звертатися в органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи, організації усіх форм власності;
- заявляти перед відповідними органами клопотання про застосування передбачених законодавством санкцій до підприємств, установ і організацій усіх форм власності, громадянам, накладанні дисциплінарних і адміністративних стягнень на посадових осіб у випадку порушення ними законодавства по відношенню до дітей і молоді.

Інспектування родин, що знаходяться на соціальному супроводі, проводиться не рідше 1 разу за 6 місяців, разом із працівниками служби у справах неповнолітніх, кримінальної міліції у справах неповнолітніх і дільничних інспекторів міліції, центрів соціальних служб для молоді і психологічних служб /результатом є акт обстеження/.

Социальная работа с детьми и молодежью — деятельность уполномоченных органов, предприятий, организаций и учреждений независимо от их подчинения и формы собственности и отдельных граждан, направленная на создание социальных условий жизнедеятельности, гармоничного и разностороннего развития детей и молодежи, защиту их конституционных прав, свобод и законных интересов, удовлетворение культурных и духовных потребностей.

Основывается на общепризнанных гуманистических, демократических и правовых началах.

Ее основными принципами являются:

- законность, соблюдение и защита прав человека;
- дифференцированность, системность, индивидуальный подход;
- доступность, конфиденциальность в социальной работе;
- ответственность субъектов социальной работы за соблюдение этических и правовых норм, требований и правил осуществления социальной работы;
- добровольность в принятии помощи.

Социальное обслуживание - работа, направленная на удовлетворение потребностей, возникающих в процессе жизнедеятельности, обеспечивающая гармоничное и разностороннее развитие детей и молодежи путем оказания социальной помощи и разнообразных социальных услуг.

Социальное обслуживание детей и молодежи осуществляется путем предоставления социальных услуг:

- гарантированных государством бесплатных физкультурно-оздоровительных услуг;
- в подборе работы и трудоустройстве в соответствии с призванием, способностями, профессиональной подготовкой, образованием, профессиональной ориентацией и переподготовкой;
- в сфере образования, культуры, здравоохранения, физической культуры и спорта, специального медицинского обслуживания, оздоровления, отдыха;
- благотворительных услуг для удовлетворения духовных, культурных, эстетич-

Организационные и правовые принципы социальной работы с детьми и молодежью

ческих, воспитательных, образовательных, оздоровительно-лечебных, рекреационных и других потребностей.

Социальное сопровождение — работа, направленная на осуществление социальных опек, помощи и патронажа социально незащищенных категорий детей и молодежи в целях преодоления жизненных трудностей, сохранения, повышения их социального статуса.

Предусматривает осуществление:

- службами по делам несовершеннолетних, центрами социальных служб для молодежи системного учета и присмотра за детьми и молодежью, оказавшимися в сложных жизненных ситуациях;
- систематических и комплексных мер, направленных на преодоление жизненных трудностей, сохранение и повышение социального статуса детей и молодежи;
- системы мер, направленных на преодоление различных видов зависимостей, наносящих вред психическому и физическому здоровью детей и молодежи;
- социальной опеки в отношении детей с недостатками физического и умственного развития.

Социальная профилактика — работа, направленная на предупреждение аморального, противоправного, иного асоциального поведения детей и молодежи, выявление любого негативного воздействия на жизнь и здоровье детей и молодежи и предотвращение такого воздействия.

Специальная реабилитация — работа, направленная на восстановление морального, психического и физического состояния детей и молодежи, их социальных функций, приведение индивидуального или коллективного поведения в соответствие с общепризнанными общественными правилами и нормами;

Предусматривает осуществление:

- учебно-воспитательной реабилитации в общеобразовательных школах-интернатах для детей и молодежи, нуждающихся в социальной помощи; специальных общеобразовательных школах (школах-интернатах) для детей и молодежи, нуждающихся в коррекции физического и умственного развития; в общеобразовательных санаторных школах (школах-интернатах) для детей, нуждающихся в длительном лечении;
- социально-лечебной и психологической реабилитации в соответствующих учреждениях здравоохранения детей и молодежи, подвергшихся жестокому обращению, насилию, а также пострадавших вследствие аварии на Чернобыльской АЭС;
- физической реабилитации детей и молодежи с физическими, умственными недостатками в специализированных физкультурно-оздоровительных учреждениях (клубах, центрах и т.п.);
- медико-социальной реабилитации несовершеннолетних, злоупотребляющих алкоголем, наркотиками, которые по состоянию здоровья не могут быть направлены в школы социальной реабилитации и профессиональные училища социаль-

ной реабилитации;

- социально-образовательной реабилитации в школах социальной реабилитации и профессиональных училищах социальной реабилитации несовершеннолетних, совершивших правонарушение.

Социальное инспектирование — система мер, направленных на осуществление надзора, анализа, экспертизы, контроля за осуществлением социальных программ, проектов, условиями жизнедеятельности, моральным, психическим и физическим состоянием детей и молодежи, обеспечение защиты их прав, свобод и законных интересов.

По результатам социального инспектирования центры социальных служб для молодежи имеют право:

- обращаться в органы исполнительной власти, органы местного самоуправления, а также предприятия, учреждения, организации всех форм собственности;
- заявлять перед соответствующими органами ходатайства о применении предупредительных законодательством санкций к предприятиям, учреждениям и организациям всех форм собственности, гражданам, наложении дисциплинарных и административных взысканий на должностных лиц в случае нарушения ими законодательства в отношении детей и молодежи.

Услуги, предоставляемые центрами социальных служб для молодежи, являются государственными услугами и осуществляются на бесплатной основе.

Объекты социальной работы с детьми и молодежью:

- дети, молодежь и члены их семей;
- профессиональные и другие коллективы;
- социальные группы, в отношении которых осуществляется социальная работа.

Основными направлениями государственной политики в сфере социальной

работы с детьми и молодежью являются разработка и реализация программ социального становления и социальной поддержки детей и молодежи:

- консультирование и предоставление социальных услуг, социально-медицинской, психолого-педагогической, правовой, информационной и других видов социальной помощи;
- осуществление социального менеджмента по организации деятельности органов исполнительной власти, общественных организаций, направленной на преодоление социальных проблем;
- осуществление социально-профилактической работы по предупреждению последствий негативных явлений и предотвращению таких последствий;
- разработка и осуществление комплекса реабилитационных мер по восстановлению социальных функций, психологического и физического состояния детей и молодежи, подвергшихся жестокому обращению, насилию, попавших в экстремальные ситуации;
- содействие детским и молодежным организациям, иным объединениям граждан, физическим лицам в реализации ими собственных, социально значимых инициатив и проектов;
- обеспечение соблюдения социальных стандартов и нормативов условий жизнедеятельности, морального, психологического и физического состояния детей и молодежи;
- осуществление кадрового, научно-методического, финансового, материально-технического, информационного и других видов обеспечения социальной работы;
- содействие развитию и поддержке волонтерского движения;
- разработка и осуществление реабилитационных мер по восстановлению социальных функций, морального, психического и физического состояния, а также оказание помощи детям, молодежи;
- осуществление международного сотрудничества, изучение и распространение передового международного опыта по вопросам социальной работы с детьми и молодежью.

ПЕРЕЧЕНЬ ОСНОВНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ РАБОТЫ И СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ФОРМИРОВАНИЙ ЦЕНТРОВ СОЦИАЛЬНЫХ СЛУЖБ ДЛЯ МОЛОДЕЖИ

Социальная поддержка семьи:

- адаптация в учреждениях интернатного типа;
- развитие творческих способностей;
- информирование;
- адаптация в обществе после выхода из учреждений интернатного типа;
- трудоустройство и профессиональное образование;
- гуманитарная помощь для обеспечения достаточного уровня жизнедеятельности.

Служба социального сопровождения неблагополучной семьи:

- защита прав детей и женщин, которые пострадали от насилия или торговли людьми;
- физическая и психологическая реабилитация (индивидуальная работа);
- информирование;
- трудоустройство и профессиональное образование;
- выявление, обследование условий жизни, оказание адресной помощи;
- социально-психологическая и педагогическая реабилитация членов семьи;
- правовая защита членов семьи;
- профилактика правонарушений в семейном окружении;
- информирование семей для здорового способа жизни;
- профилактика негативных явлений в семьях;
- гуманитарная помощь для обеспечения достаточного уровня жизнедеятельности.

Служба социального сопровождения приемной семьи:

- содействие развитию альтернативных форм воспитания детей-сирот и детей, лишенных родительской опеки - социальное сопровождение приемных семей и детских домов

семейного типа;

- дача адресной помощи;
- социально-психологическая защита приемных семей и детских домов семейного типа;
- информирование для здорового способа жизни, интеллектуального и духовного развития детей;
- профилактика негативных явлений в семьях;
- гуманитарная помощь для обеспечения достаточного уровня жизнедеятельности.

Кризисный центр социально-психологической помощи:

- временное пребывание;
- решение вопросов проживания;
- физическая и психологическая реабилитация;
- информирование;
- возвращение в семью;
- работа с биологическими и приемными родителями;
- обеспечение общего и профессионального образования;
- гуманитарная помощь для обеспечения достаточного уровня жизнедеятельности.

Профилактика негативных явлений в детской и молодежной среде:

- информирование для воспитания здорового способа жизни, профилактики негативных явлений: правонарушений, табакокурения, интеллектуального и духовного развития, сохранения репродуктивного здоровья;
- адаптация в новом обществе;
- психолого-педагогическая реабилитация;
- обеспечение возможности вторичной занятости молодежи в свободное от учебы время;
- организация досуга и спортивно-оздоровительной деятельности;
- информирование для предупреждения ВИЧ/СПИДа и ХПСШ;

- первичная и вторичная профилактика ВИЧ/СПИДа;
- формирование здорового способа жизни;
- социально-психологическая реабилитация;
- социально-психологическая, социально-медицинская поддержка (индивидуальная консультация);
- обеспечение индивидуальными способами защиты;
- разрешение к тестированию и консультации относительно ВИЧ/СПИДа;
- организация групп взаимопомощи и взаимной поддержки;
- гуманитарная помощь для обеспечения достаточного уровня жизнедеятельности.

Служба социального сопровождения молодежи, которая находится в местах лишения свободы или вернулась из них:

- адаптация в воспитательной колонии и социализация после освобождения (индивидуальная работа);
- защита прав во время пребывания в следственном изоляторе (право на образование, право на психологическую поддержку);
- сопровождение молодого человека с целью профилактики повторного преступления (следственный изолятор - воспитательная колония - центры ССМ (партнеры) - возвращение домой);
- получение необходимых документов;
- трудоустройство, профессиональное образование после освобождения;
- информирование;
- гуманитарная помощь для обеспечения достаточного уровня жизнедеятельности.

Социальная работа с призывной

молодежью и военнослужащими:

- информирование;
- сопровождение военнообязанной молодежи (призыв - военная служба - возвращение домой);
- подготовка к прохождению военной службы (лекционный-тренинговая работа);
- создание условий для адаптации во время прохождения военной службы и после окончания ее;
- трудоустройство и профессиональное образование;
- профилактика негативных явлений в семьях; гуманитарная помощь для обеспечения достаточного уровня жизнедеятельности.

Деятельность Ассоциации трудовых объединений молодежи Украины:

- Формирование отрядов.
- Подготовка документации.
- Заключение договора о вступлении в АТОМ.
- Организация медосмотра бойцов отряда перед выездом.
- Ознакомление бойцов отрядов с условиями, режимом работы, распорядком дня на «Предприятии», правилами и обязанностями, правилами поведения на работе, в быту, на отдыхе.
- Организация благотворительных акций.
- Оплата «Предприятию» дотации на питание, оплата проезда в оба конца бойцов отрядов, выезжающих в АР Крым.
- Обеспечение отрядов необходимым спортивным инвентарем, канцелярскими товарами, медикаментами.
- Осуществление контроля за деятельностью отрядов, оказание необходимой помощи в организации нормальных условий для жизнедеятельности бойцов отрядов.
- Подготовка отчетов о проделанной работе.

Дополнительную информацию и консультацию можно получить:

www.csm.kiev.ua Государственный центр социальных служб для молодежи

950342 - Кафедра социальной политики и педагогики Луганского национального педагогического университета

585866 - Областная служба по делам несовершеннолетних облгосадминистрации

526500 - Областной центр социальных служб для молодежи

524595 - Центр общественных связей управления милиции в Луганской области

580755 - Областной центр социально-психологической реабилитации несовершеннолетних

570462 - Областной центр планирования семьи

541420 - Областной центр медико-психологической помощи семье

527590 - Областной наркологический диспансер

638052 - Благотворительный Фонд «Подросток»

050 - Городской телефон доверия

Ответственные за выпуск:

Песоцкая О.П. - кандидат педагогических наук, доцент, зав. кафедрой социальной педагогики и социальной работы Луганского национального педагогического университета им. Тараса Шевченко.

Гончаров В.Л. - директор Центра социальных служб для молодежи Ленинского района.

Боков Д.С. - магистр социальной работы.